

BÁNLAKE

Bánlak (románul Banloc; németül Banlok) falu és községközpont, Temes megyében. Közigazgatásilag hozzátartozik Karátsonyiliget, Karátsonyifalva és Partos. Terület 108 km², lélekszám 4746 (2002), ebből 278 magyar, 154 német.

Kiegészítő adatok az *Erdélyi helynévkönyvből*:

Bánlak első említése 1400-ból való (Panlogh - egy csanádi egyházi dokumentumban), a török megszállás alatt a temesvári pasák itt nyári szállást tartanak fenn. Az 1717-es összeírásban 85 házzal szerepel Bánlak. Azután kincstári birtok. A határvidék szervezésekor a Draskovich család kapta cserébe birtokaiért.

A bánlaki Karátsonyi kastélyt tartják a legjelentősebb, több stílust ötvöző együttest alkotó kastélynak Bánság területén. A kastélynak helyt adó birtokot Draskovich horvát bán családjától vette meg Karátsonyi Lázár 1783-ban. Ő építtette a kastélyt 1793-ban, az épület együttest és a körülötte kialakított csodás parkot a Karátsonyi család további tagjai – mindenekelőtt Jenő – építette és gazdagította. A kastély termeiben a XIX. század végén hatalmas mű-

kincs volt felhalmozva – empire- és rokokó bútorok, japán faliszőnyegek, régi híres festmények, régi olasz medaillon-reliefképek cararai márványból, fegyvergyűjtemény és gazdag családi képtár. A parkban emelt külön épületben helyezte el Jenő gróf egyiptomi útjairól hozott kincseit – néprajzi gyűjteményt, bútorokat és itt volt látható egy egyiptomi múmia is. A csodás angolpark egyik érdekessége volt az 1700-as évek közepén Amerikából hozott akác – ez a kommunista diktatúra éveiben pusztult el.

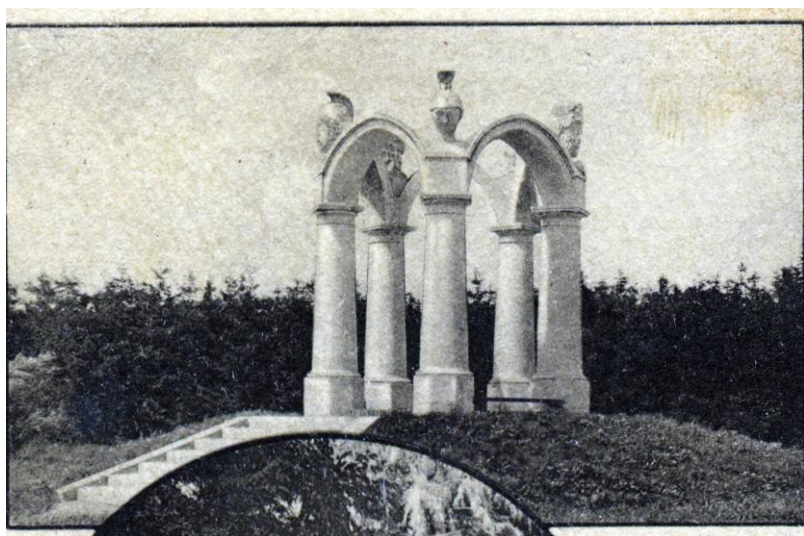

A kastély – a park felől

Az I. világháború után rövid időre szerb kézre kerül, s ekkor indult el a pusztulás. Válságos anyagi helyzete miatt a kastélyt a Karátsonyi család 1935-ben eladni kényszerül. Így kerül a csodás, de romló állagú együttes a román királyi család, pontosabban II. Károly király nővérének, Erzsébetnek a tulajdonába. De a nagy romlás 1948-49-ben, az államosítással kezdődik, amikor az éppen elvonuló tulajdonos után vandál módon kirabolják a kastélyt. Utána a kisajátított épületben mindenféle intézmény működik – tévésziroda, aggmenház – s minden folyamatosan pusztul. A végső rombolást a természet végzi el: az 1991-es földrengés az évtizedek óta elhanyagolt épületegyüttesben végzetes károkat okoz.

Fent: 1997-ben ennyi még megvolt a valamikori csodás madonnából – a parkot több szobor díszítette egykoron. *Lent:* a Glorietta – egyfajta kilátó, ahova a parkban sétálók felmehtek.

A kastély és a park helyzete a román és magyar kulturális kapcsolatoknak is tárgya lesz. 1998. november 23-24-én Hátori József, a magyar nemzeti kulturális örökség minisztere Romániába érkezik, Temesváron találkozik Ion Caramitru művelődésügyi miniszterrel, a magyar-román kulturális kapcsolatok fejlesztéséről, a műemlékvédelem területén való együttműködésről és közös kulturális programok megvalósításáról tárgyaltak. Hátori József látogatása során felkereste Bánlakot, ahol a kastélyban a román kormány regionális kulturális központot szeretne létrehozni. Román elképzelések szerint több közép- és kelet-európai ország – köztük Magyarország, Ausztria, Szlovénia, Jugoszlávia és Bulgária – közösen venne részt az 1991-es földrengésben megrongálódott Karátsonyi-kastély helyreállításában, majd kulturális központként történő üzemeltetésében.

A Bukarestben folytatott megbeszélések során a két miniszter aláírta a két ország műemlékvédelmi megállapodását. A regionális központ terve máig nem valósult meg.

A Glorietta – 1997-ben

A kastélyra évek óta hatalmas összegeket költenek, építési terület, nem tudni, mikorra készülnek el a felújítással.